

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

14 de Rerum diuisione, ratione dominii & possessionis: & parasceue ad
sequentem librum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

quando iure non probatur detentio, vel quando ex detentione ius possessionis non nascitur. Ita qui iniuste rem alterius occupat, possidet quidem, naturali detentione: sed quod ad iuris vtilitatem, tenere potius solum, quam possidere dicitur ab Vlpiano. *in l. 1. §. quod ait prator, quorum leg. lib. 4. §. P. tit. 3.* Estque istius ordinis male fidei detentio, quæ tamen possessio dicitur, *l. 3. §. fin. de acquir. poss.* Similiter ea quæ improba quæque iniusta, quæ sine præcedente titulo, quæ ius non dat, vt aiunt CC. Diocle. & Maximi. *l. improba, 7. de acquir. poss. lib. 7. C. tit. 3. 2.* item ea quæ violenta, & clandestina est, apud Vlpianum, *l. clam possidere, 6. in princ. §. §. fin. de acquir. poss. in P. l. 1. §. tot. tit. de vi & vi arma.* Existimatur in iure vsusfructus habere tantum possessionem naturalem ab Vlpiano: quia quod pertinet ad ciuilem, non dicantur possidere vsusfructuarii, *l. natur. aliter, 1. 2. de acquir. poss. in P. Caius, in l. acquir. titur, 10. de acquir. rer. dom. l. 4. P. tit. 1. Martia, l. sciendum, 15. qui satisd. cog. lib. 2. P. tit. 7.* Neque etiam is qui rem accipit, si non habeat animum possidendi, possessor dicitur, *l. 1. §. per procuratorem, de acquir. en. poss.* Et qui alius possident, & aliorum nomine, ratione quidem iuris possessores non dicuntur, *Valenti. §. Valenti, in l. 2. C. de præf. 30. vel 40. annor. lib. 7. tit. 39.* verum ratione facti, & naturalis detentionis tales dici possunt secundum Pomponium, *in l. scolonus, 31. de acquir. poss. in P. & Alexandrum Cæsarem, l. 1. commun. de vsu- 23 cap. lib. 7. C. tit. 30.* ¶ Quamobrem ¶ oportet inde annotare, posse aliquem & ciuilitate aut naturaliter, vel vtroque modo, incumbere possessioni, veluti monuit Vlpianus *in l. 3. §. si ad exhiben. lib. 10. P. tit. 4. §. l. 1. §. de iur. de vi & vi arma. lib. 4. §. P. tit. 15.* non tamen dico possessionem ciuilem, cum facti & corporis dixerimus, sed posse etiam incumbere ciuilitate, & ciuilitate possessionis ius haberi. ¶ Ad naturalem ¶ etiam pertinet possessionem, ea quæ precaria dicitur, quam quis habeat quando tradenti placuerit, *l. §. habet, §. cum quis, de precar. in P. l. in rebus, §. meminit, §. l. certe, §. is qui rogant, eod. tit. l. si quis ante, de acquir. poss.* pertinet & ille ingressus, qui iure familiaritatis in prædio amici conceditur, qui sine animo possidendi fit, vt ait Paulus, *l. qui iure familiaritatis, 41. de acquir. poss. §. At possessio ¶ quæ solum ex iure pendet, mere ciuilis appellari potest, in qua ius ciuile rem transfert sine corporali facto, operaturque retinendi potestatem; licitam, legalem, vel legitimam dicere possumus: veluti conuentio legitima dicitur ea, quæ ex lege tantum vim habet, *l. legitima conuentio, de pact. lib. 2. P. tit. 14.* Huius exemplum, in suis liberis, qui continuare vel assequi possessionem bonorum paternorum, statim a morte patris sine aditione dicuntur, *Pap. l. in suis 11. de lib. & posthu. lib. 28. P. tit. 2. Caius, l. in suis, 14. de suis & legit. hered. lib. 38. P. tit. 17.* Quod ex consuetudine generali Galliarum, tractum est ad omnes heredes, qui non egeant corporali aditione, sed mortuus possessionem censeatur dare heredi, quod dicunt, *le mort saisit le vif.* Ad quam consuetudinem edidit commentaria D. Andreas Tiraquellus. Et de illa fere omnes consuetudinarii tractarunt, *Boerius in consuetud. Bitur. tit. de testam. §. 6. Ioan. Faber in §. sui heredes, de here. quali. §. differ. Guil. Bened. in repet. c. Rainutius, in ver. mortuo. Bart. Chass. tit. de successio. §. 1. in comment. consuet. Burg.* Quæ certe possessio mere ciuilis, & potius quam ea quæ a iure ius defertur, quæ proprie continuatio possessionis, quam habebant viuente patre, dici potest, vt ait Paulus, *in l. 2. §. si pro herede, lib. 41. P. tit. 6.* ¶ Postrema ¶ autem possessionis species, vacua dicitur, quam ex initio esse, veluti subiectum dispositum ad recipiendum modum possidendi, vel ciuilem, vel naturalem, iuste vel iniuste, quando scilicet res, nec animo, nec corpore alicuius tenetur, vt notat & firmat exemplis Accursius, *in l. si in verbo vacuam, vnde vi, lib. 8. C. tit. 4. §. in l. non iudico, in verbo, in vacuam, de fid. instrum. 4. C. lib. tit. 31. §. in l. improba possess. in verbo, in vacuam, de acquir. poss. lib. 7. tit. 32.* alioquin enim si quis alius possideat, vel animo vel detentione corporali, vacua non est possessio, vt ait Paul. Jurisconf. *l. 2. §. 1. in iud. l. eq. de actio. em. lib. 19. P. tit. 1.* Huius generis erunt possessiones bonorum vacantium, *l. 4. §. toto tit. de bon. vacan. lib. 10. C. tit. 10.* & de sertorum, *l. 1. §. toto tit. de omni agro deser. lib. 11. C. tit. 58.* Similiter eaque nullius sunt, quæ vt vacua primo occupanti cedunt, *Caius in l. 3. §. §. de acquir. rer. dom. lib. 4. P. tit. 1. §. fere bestia, de rer. di. lib. 2. Infit. tit. 1.* Sunt huiusmodi res diuini iuris, & sacre, *l. 1. de rerum diu. lib. 1. P. tit. 8. §. nullius, §. Sancta, eod. tit. apud Iustin. facit tit. ne quid in loco sacro, Paul. l. qui vniuersas, 30. de acquir. poss. in P. & quæ publicæ sunt, *l. 1. §. l. in tantum, 6. de rerum diu. lib. 1. P. tit. 8. cum siml.* aliæque quæ extra commercium sunt hominum, quarum vacua possessio, quia nullus possideat proprie, sicuti Vlpianus vacuas dicit tabulas, in quibus nihil**

scriptum reperitur, *Vlpianus in l. sibi na, 11 de iniust. rup. lib. 28. P. tit. 7.* Et ex his absoluta patet possessionis distinctio, ratione quorum quis possessor dicitur, & possessionum competet remedium. ¶ Ceterum, ¶ ratione causæ, quæ ius possidendi tribuit, dupliciter ¶ quis possidere dici potest: vel cum titulo, vel sine titulo. Est autem titulus, inscriptio vel compendiaria significatio, & signum, *cano. consuetudo. 16. quest. 6.* mains aliquid demonstrans. Ad quam finitatem omnes tituli variæ acceptiones referuntur, de quibus interpretes tractant: *glo. in c. fin. de offic. archiep. in verbo, titulus, glo. in c. dudum, in 4. de election. in verbo, in titulatam, lib. 1. decretal. dicerent Grat. c. in rebus, §. titulos, de manda. princ. in auben. colum. 3. tit. 3. l. 2. §. tot. tit. vt nemo priuat. tit. præd. suis vel alien. §. c. lib. 2. C. tit. 16. l. 1. de iis potentior. nomi. tit. præd. affig. §. c. eod. lib. C. tit. 15.* Quamobrem causa ex qua sustinetur, vel conceditur, vel nominatur possessio, dare titulum dicitur possessioni: siue iustus in omni possessione ad præscribendum requisita desideratur, *c. si diligenti, de for. compet. l. penult. de vsuca. pro herede lib. 7. C. tit. 29. l. nulla, C. de rei vind. l. diurna, C. de præscrip. long. temp. l. Celsus, de vsucap. in P. vt postea Deo fauente in vsucapione explicabitur. Eo referuntur rubricæ, & earum leges: Pro soluto, *l. 1. pro solut. lib. 41. P. tit. 4.* quando rem in solutum datam tenemus: Pro emtore, quando ex vera emtione sequitur traditio, *Paul. l. 2. pro emt. lib. 41. P. tit. 5.* vel ex negotio emtionis proximo, *Caius l. 1. §. Vlpianus, l. 2. eod. dummodo emtio iure approbetur. Nam illicita, vel rei inalienabilis emtio, non dat titulum, l. 1. 2. §. fin. de vsucap. pro emto, lib. 7. C. tit. 26.* Item pro transactione, quando ex causa transactionis possidet, *l. pen. eod. tit. C. de vsucap. pro emto.* Pro herede, quando extraneus, non suus *l. 2. C. de vsucap. pro here. lib. 7. tit. 29. l. 2. §. fin. eod. tit. P. vere institutus post mortem, & non in vita l. 1. pro herede in P. l. 3. C. eod. tit. restatoris, res hereditaria, vel heres, possidet. Cui affuit possessio bonorum a prætore concessa, *Vlpianus pro herede, 11 de petit. hered. lib. 5. P. tit. 3. §. sequens, de interdict. lib. 4. Infit. iur. ciu. tit. 15.* dicitur. Quod si quis alioquin donationis capax, ex ea causa possideat, pro donato possidere dicitur a Paulo *l. 1. pro donato, lib. 41. P. tit. 7. l. 1. C. eod. lib. 7. tit. 27.* Et si occupetur res ablegata omnino ab alio, sequitur titulus, pro derelicto, & similis nominis possessio, *tot. tit. pro derelict. lib. 41. P. tit. 8.* Eadem dicenda de alio, vt pro dote, *tit. pro dot. lib. 41. P. tit. 10. §. de vsucap. pro dote lib. 7. C. tit. 28.* pro legato, *tit. pro lega. lib. 41. P. tit. 9.* pro suo, *tit. pro suo, lib. 41. P. tit. 11.* His accedit possessio prætoris, quando auctore prætore quis possidet: iuste enim possidere dicitur, secundum Paulum, *l. iuste, de acquir. possessio in P. potissimum* quando index non quidem ex primo, sed ex secundo decreto, iubet rem non contentis de damno infecto, possideri, *Paul. in l. 4. §. fin. §. Iulia in l. sed si res, §. commun. diuid. lib. 10. P. tit. 3. l. 2. si ex noxa. caus. aga. in P. vel per ad iudicationem, §. fin. de pub. iud. lib. 4. Infit. l. 2. §. fin. §. l. 3. §. 4. fini. regim. in P. vel per assignationem §. 1. de assignat. libertor. l. 1. eod. tit. P. vel per adiectionem, §. 1. de eo cui liberta. caus. bon. addicunt. l. 2. de fideicommiss. liberta. in P. sicuti & titulus possessionis pro ius accrescendi, *l. qui parit, de acquir. hered. in P. non fecas quam ex institutione possessioni accedere potest, §. fin. de hered. qualis. §. differ. apud Iustin.* Sine titulo possidens, dicitur simpliciter pro possessore possidere, quando causa nominata vel expressa rei donatæ inter coniuges, quæ, quia nullo titulo donationis iure probatur, *in l. 2. 3. de donatio int. vir. & vxor. in P. l. donationes quas parentes, C. eod. tit. facit possessorem detentorem pro possessore, Vlpianus in l. quod vxor viro, 16. de acquir. poss. in P. §. in l. nec vllam, 13. §. item in titulo pro donato, de petit. hered. lib. 5. P. tit. 3.* Sic etiam & præd. dicitur pro possessore possidere, *Vlpianus pro herede, l. 1. 1. §. in l. nec vllam, §. omnibus, de petit. hered. in P. sequens, de interdict. lib. 4. Infit. iur. ciu. tit. 35.****

Dererum diuisione, ratione domini, & possessionis: & parasceue ad sequentem librum.

CAP. 14. 2 In 1. lib. P. & Vile ob Wesenb. & Iusth. Meyerum

1. Rerum diuisio, diuini iuris res, ibid.
- Humani iuris res, ibid.
2. Sacra res quæ sint.
3. Templum quare Græciæ iure, & vnde.
4. Tempia quare olim dicta sancta, ibid.
- Tempia quæ adque desunt esse sacra.
5. Sacrum per translationem, sacrum dici patrimonium principis, ibid.

§ Religio.

diuisit & gentes, Genes. 10. & separauit filios hominum, Deut. 32. distribuitque; voluit terram subactam a filiis Israel, Iosue cap. 9. 18. & 21. Atque 4. loco, & ius gentium docuit diuidere, l. hoc iure, de iust. & iur. cap. ius gentium, 1. distin. s. ius autem gentium, de iur. natur. apud Iustin. s. singulorum, de rerum diuis. Proinde singulo-

rum res fieri oportuit, hoc est, ex illa rerum communione, in mancipium & ius venire proprium cuiusque; istæque res sunt priuatae, quæ in alicuius iure & bonis sunt, s. 1. de rer. diuis. l. i. eod. tit. in P. l. 1. s. huius studii, de iust. & iur. vel libertæ, vel seruientes, vel communes inter priuatos, vel consulae.

DE REBUS DIVINI IURIS,

LIBER II.

De sacrosanctis ecclesiis. Cap. 1.

V. Viciarij Nationales

- 1. Existant tituli, de Eccles. edificand. vel reparand. lib. 3. Decretal. tit. 40. Lib. 3. Sexti, tit. 21.
- 2. De consecrat. distinct. in Decreto.
- 3. De sacrosanct. Eccle. lib. 1. C. 1. 5.
- 4. **Ecclesia generaliter quid sit.** Ecclesia apud Christianos que & quid sit, ibidem.
- 5. **Catholica cur dicta, ibidem.**
- 6. **Ecclesia pro particulari quadam congregatione. Item & pro personis coordinatis ad ministeria Ecclesiastica, ibid.**
- 7. **Ecclesia continens pro contento. Templum a tuendo.**
- 8. **Templa Græcis uocantur. Item in uarijs locis: & in uarijs rebus, ibid.**
- 9. **Item & Basilica. & quare, de lubra, facella, & c. ibid.**
- 10. **Sacra olim in lucis culta.**
- 11. **Ara quare sic dicta. Altare quare sic dictum. Sacrificijs tria loca Ethnicis olim familiaria.**
- 12. **in Montibus antiqui adorabant & orabant.**
- 13. **Tabernaculum primum Moyses Deo construxit, deinde Salomon.**
- 14. **Sanctuarij Dei olim decem miracula facta. Prodigia que olim Iudeis, & templo eorum contigerunt, tempore Iuliani Apostatae, ibid. Mulieres quare hodie a partu non arcentur ab ecclesia, ut olim certis diebus a templo illo Iudaico. ibid.**
- 15. **Pontificum, seu Episcoporum cura & auctoritas requiritur in Ecclesiarum constructione. Ecclesijs construendis obseruanda.**
- 16. **Sacra loca antiqui ubi erant sita.**
- 17. **Ecclesijs reparandis, vel resarciendis obseruanda distinctiones.**
- 18. **Templorum antique immunitates.**
- 19. **Missa nullibi celebranda, quam in altari seu loco consecrato.**
- 20. **Altare duplicis speciei.**
- 21. **Ecclesie dedicatio per episcopum.**
- 22. **Dedicatio quid sit. Hebræis דבריהו Græcis ἑκκλησία.**
- 23. **Constantinus Magnus Ecclesiam portatilem, ubiqueque locorum esset, circumferebat. Ecclesia portatilis quid.**

ECCLESIA nomen ꝑ generale est pertinens ad omnem congregationem & cœtum, Græcis ἐκκλησία, cœtus conuocatus: inter dum pro loco, ubi concilio & uocatio cœtus sit. Proinde monemus hic agendum, non de omni ecclesia, sed tantum de sacrosancta. Accipitur autem apud Christianos ecclesia, primum generaliter pro fidelium seu credentium omnium cœtu ubique; existentium, can. ecclesia, de consec. dist. 1. can. legimus, 93. distin. circa me. can. malte, 1. quæst. 1. can. loquitur, 24. q. 1. Cyrillus Hierosolymitan. episc. catech. 18. illuminatorum. Et tunc dicitur, ἐκκλησία καθολική, Ecclesia vniuersalis, quæ vna est, & apostolica, ut habetur in symbolo fidei Nicænæ Synodi, & in Symbolo Apostolorum, πιστεύω εἰς πνεῦμα ἅγιον, ὁμιλῶν ἐκκλησίαν καθολικὴν. Credo in Spiritum sanctum, sanctam ecclesiam catholicam. Dominus noster Iesus Christus caput huius ecclesie, ad Ephes. c. 5. cap. vn. de sac. vnct. c. Engel. drudam, 3. q. 4. Vicarius eius in terris, vnus summus Pontifex, qui Romæ sedet, ubi D. Petrus sedem elegit. Opta. Milenit. a. in 2. Igna. epist. ad Rom. Irenæus lib. 3. aduers. hæres. Terent. de præscr. hæres. Oro. sinus, lib. 12. c. 4. & pro fide Christi occisus est, Egesippus, lib. 3. c. 2. Euseb. lib. 3. histo. eccles. cap. 1. ad quem Dominus dixerat, Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo ecclesiam meam, Matth. 16. can. in nouo. & can. quamuis, 21. dist. cano. 1. & can. sacrosancta. 22. dist. cano. fidelior. 50. dist. can. loquitur, 24. q. 1. l. nos redentes, de sum. trin. C. 9. 1. de eccles. iur. de colla. 9. de primatu eccle. Rom. fuse Ioan. Coeleus, lib. 2. de Petro & Rom. Illa vna & omnium populorum, secundum quod prædictum erat, dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam termino: terra. Psal. 2. Et rursum, de reg. filij Dei, & dominabitur de mari usque ad mare, & a summe usque, ad extremos terre, Psal. 49. Ecclesia, inquit Arhanal. de diuers. quæstio. quæst. 71. quidem dicitur, quod in ea vocantur omnes: Catholica vero propterea, quod per totum mundum diffusa sit. Ecclesia Romana caput altiarum ecclesiarum, c. 1. 12. dist. can. dudum, 3. q. 6. quæ

in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis vocatæ sunt, ca. multum, 3. q. 6. ca. qui se, 2. q. 6. c. ad honorem, de aucto. & v. sup. pallii. vnus enim ecclesie, vnus debet esse tantum episcopus, ca. in apibus, 7. q. 1. D. Hieron. ad Ruff. Cypr. epist. 2. lib. 3. D. Aug. epist. 162. & 171. com. Donatist. Et ideo qui ab ipsius vnitate decidunt, amplius in fide non viuunt, & sicut excisi a radice, sine vita sunt, ca. alienus, can. quicumque, & can. quia ex sole, 2. q. 1. ca. ipsa pietas, 23. q. 4. ¶ Sumitur ꝑ & ecclesia pro particulari quadam congregatione, vt, ecclesia quæ est Corinthi, 1. ad Corin. c. 1. & in ecclesijs benedictie Deo domino, Psal. 67. & eccle. c. 24. Et rursum ecclesia pro personis coordinatis ad ministeria ecclesiastica, vt dicitur, non ingreditur maner, hoc est, de scorto natus, in ecclesiam Domini vsque ad decimam generationem, Deut. 23. id est, ne in promouebitur ad ministerii ordinem, c. 1. & ibi glo. de fil. presby. Et rursum, non ingreditur Amontes & Moabites in ecclesiam Dei, quæ in æternum, Nehem. 13. Et apud D. Mattheum, si non audierit, dic ecclesia, cap. 18. Ita ecclesia, & pro prælato ecclesie, can. scire debes, 7. q. 1. & pro maiori parte capituli, can. Apostolica, 63. dist. ¶ Secundo ꝑ accipitur ecclesia, pro loco ubi congregatio fit: cõtens pro contento, vt apud D. Paulum, 1. ad Corin. 11. Nunguid non domos habetis ad manducandum & bibendum, aut ecclesiam Dei contemnitis? & confunditis eos qui non habent: eme pro edificio seu templo, can. de Fabrica ecclesie, can. in ecclesijs, de consec. dist. 1. item & pro rebus ipsius loci, cap. querelam, vbi glo. ne prala. vic. suas. ¶ Templum ꝑ dicitur ecclesiam que q; & a tuendo primum templum dictum, quocirca cœlum qua tuimur dictum templum natura: ab auspicijs in terra: similitudine, sub terra, auctore Varrone, lib. 6. de ling. Lat. Vocantur & Græcis templa uocantur, vt c. 6. stat ex edicto Maximiani, quo iubebatur, vt prædia & res Christianorum ecclesijs restituerentur, Niceph. Cal. lib. 7. histor. c. 38. quasi dicas domos domini, id est, Dei. Sic enim & alicubi scriptum legitur, D. Math. c. 21. D. Ioan. c. 2. dicentem Deum, Domus mea, domus orationis vocabitur. Et quia ea diuersa etiam de eorum putabant antiqui: templa dixerunt ἑναον, ἑδν, & pluribus alijs nominibus, cunctis reuocant. Hinc & nos templum Dei, 1. ad Corin. 3. Vnde & Basilica quoque, id est, principis domus, can. omnes basilicæ, 1. 6. q. 7. can. omnes basilicæ, de consecra. dist. 1. regia domus vocabantur, & magnifica ædificia. Iussit & Plato templa domibus regalibus coniungi, Plato, lib. 6. de legib. Sicut & Octavianus Cæsar anno ab vrbe condita 726. in palatio templum Apollinis dedicauit, ac bibliothecas perfecit, Dion. Cass. lib. 53. Diæa & templa delubra, facella, bidentalita, De quibus Lilius Grego. Gyraldus, de Idolis gentium, syntag. 1. 7. item & tabernacula, can. in veteri, 77. dist. Quando autem cultus diuinus fuit publicus, fuerunt & vna loca quedam destinata cultui, & sacrificia & ministri horum. ¶ Aliquando ꝑ & in lucis sacra exculca: sicut & meminit Vnguius 7. 5. Aneid.

Templum Augustum ingens, centum sublime columnis, Horrendum sylvis ac religione parentum. Hinc sceptrâ accipere, & primos attollere fasces Regibus omen erat: hoc illis curia templum. Et iterum lares aiunt apud eundem Vrg. 7. An. Nulli certa domus, lucis habitamus opacis. Ne: a tibi quam in memoribus colebant numen antiqui Germani, Cornel. Tacit. de morib. Germano. Et fere eius motis erant omnes idololatæ, vt prope infinita loca sint sacra scripturæ, in quibus Deus populo suo lucos plantare prohibet, & plantatos demoliti iubet, Exodi, 34. Deuter. 7. 12. 16. & 3. Reg. 14. 15. 18. 2. Paral. 14. & 17. Iudith. 3. Esaiâ 17. Micheas 5. Fuerunt sola altaria ante templa, quia & ante & ex omni tempore ab initio seculi fuerunt sacrificia Deo oblata, vt constat ex sacrificijs Abelis & Caini, Genes. 4. & Noachi, qui & altare domino fecit, liberatus a diluuiio. ¶ Erant ꝑ in biteræ, & altaria loca quedam elatiora, ubi sacrificabatur, vnde ara quod area pura sit, Genes. 8. Berof. in 3. vel ubi victima ardebat, vel ab imprecationibus, quas Græci